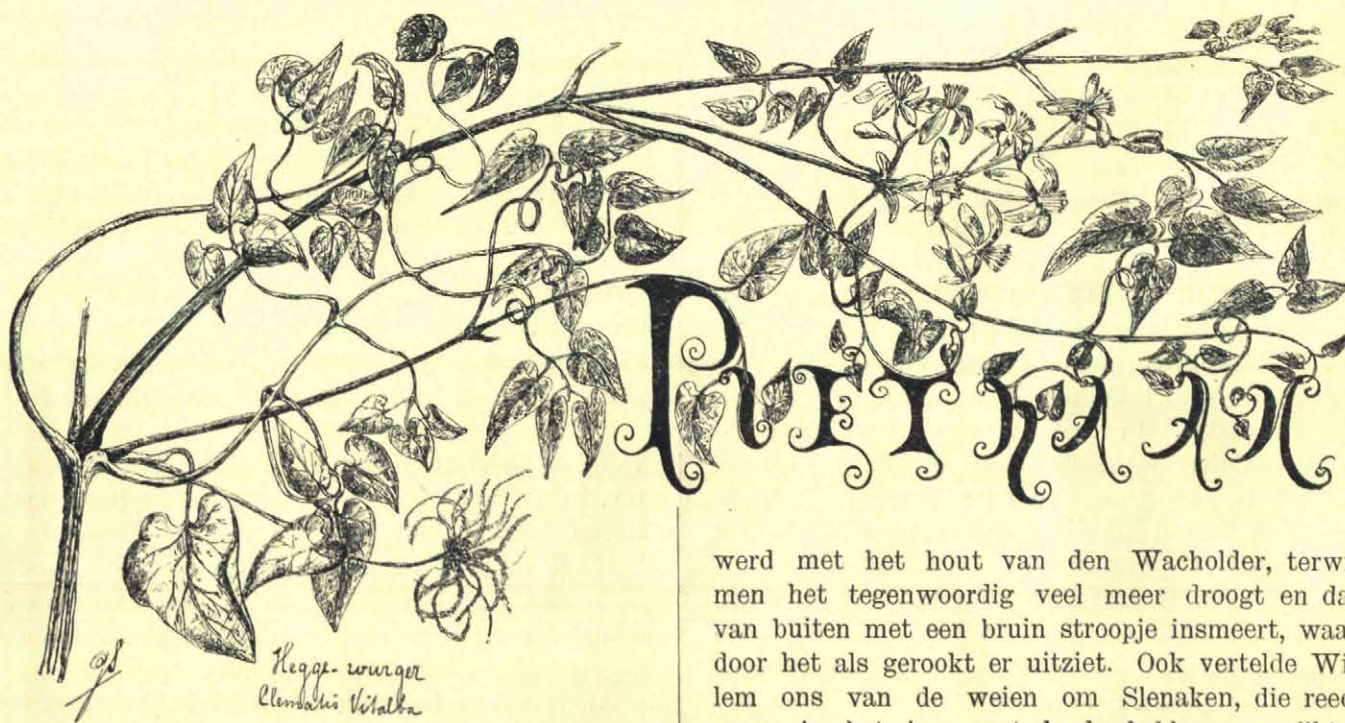

(Vervolg van blz. 99.)

7 Juli. 's Morgens hevige regenbuien, slecht weer. Het had ongetwijfeld invloed op ons, want van uitgaan werd niet gesproken. 't Dagboek werd bijgewerkt, de brieven afgemaakt, waarna ik wat ging maaien. Terugkomend, vond ik Lodewijks in gesprek met den vee-arts uit Vaalsbroek, die beloofde, ons bij een eventueel bezoek ten zijnent, vele nieuwe planten te laten zien. Daar steken wij weer vast wat bij op. Hij noemde ons weer verschillende thee-soorten op o. a. kamillen-thee, vlier-thee enz., waardoor wij er achter kwamen, dat met thee bedoeld werd het aftreksel van een of andere plant voor geneeskundig gebruik of voor pseudo-idem.

's Middags begonnen wij te determineeren en wel, met heldenmoed, aan den stapel grassen. Gevonden werden *Triticum repens*, *Triticum caninum*, 2 variëteiten van *Lolium perenne*, die erg veel verschilden, en nog 2 onwaarschijnlijkheden op Compositen-gebied. Daarna werd nog eens gelezen uit het *Album der Natuur*, het opstel over „Kuhl & van Hasselt“, door Dr. M. Greshoff en schaamden wij ons voor onze lamlendigheid om voor zoo'n buitje thuis te blijven. Door het stilzitten koud geworden gingen wij naar beneden, waar kennis gemaakt werd met „Willem“ uit Slenaken, 2½ uur van Piethaan af. Deze wist daar Paris te staan en ook den Wacholder, een struik, die soms tot een boom opgroeit, (een punt, waarover men het niet eens was) en zwarte bessen draagt, gebruikt om op brandewijn te zetten. Dadelijk dachten wij aan *Juniperus*, wat in Garcke goed uitkwam. Verder werd ons verteld, dat vroeger het vleesch gerookt

werd met het hout van den Wacholder, terwijl men het tegenwoordig veel meer droogt en dan van buiten met een bruin stroopje insmeert, waardoor het als gerookt er uitziet. Ook vertelde Willem ons van de weien om Slenaken, die reeds vroeg in het jaar met koekoeksbloemen prijkten (de Oost-Nederl. naam voor Orchideeën!).

's Avonds maakten wij kennis met Frinks die ons bij den Wacholder zou brengen op ± 20 min. afstand, en er graag eens een Zondagmiddag voor over had, om ons den weg te wijzen. Wat al beloften, wat al vriendelijkheden. Na nog een poosje gezeten te hebben verliet hij ons met een: „tot Zondag-middag!“ 's Avonds zaten wij nog wat bijeen, en hoorden allerlei schoone recepten, waarover later meer. De vrouw vroeg mij o. a. af, of ik wist hoe het vergeet-mij-nietje aan z'n naam gekomen. Ik antwoordde, dat niet te weten, maar dat het zeer waarschijnlijk zoo genoemd was, omdat het zoo in kleur lijkt op vragend blauwe maagden eugkes. De vrouw lachte en vertelde: Inder tijd, toen onze lieve Heer nog op aarde kwam, toog hij ook met Petrus naar beneden, om de bloemen namen te geven. Het kleine bloempje, tusschen het gras verscholen, werd voorbijgelopen en riep daarom „vergeet mij niet“ — wat voortaan zijn naam zou zijn.

Ten zeerste ingenomen met de kennismakingen, die zooveel voor de toekomst beloofden, gingen wij naar boven, waar nog gedetermineerd en het boek bijgeschreven werd van dezen toch niet verloren dag.

8 Juli. Een dag vol leuk werk. Begonnen met planten inzamelen voor Haarlem, met het doel die naar de vrienden te sturen en op te zamelen voor uitplanting in den Hout. Een Z. W. wind gierde door het dal en de regen striemde ons in 't gezicht, maar flink toegerust met lange capes en waterdichte laarzen, waren wij wel tegen een buitje bestand. Alle bekende plaatsjes langs den weg naar Vaals werden even bezocht. Zoo ook ons dorado, waar

wij tot over het middel door het gras liepen. De vroeger genoemde planten werden van daar meegenomen en, door dezen Kneipp-kuur nogal nat geworden, haastten wij ons huiswaarts, waar wij Frinks aantroffen, die ons voorstelde naar het Nijs-wijler bosch te gaan. Dat leek ons een goed idee. Langs den Rijksweg over de pachthoeve van Mamelis, waar de beek gebruikt wordt om een molen in beweging te brengen. Het groote rad draaide klepp'rend rond, 't water klaterde en binnen gingen de steenen hunnen stagen rondgang. Jammer dat dit hoekje niet door een zonnetje werd beschenen, dan zou het een veel mooier effect gemaakt hebben, dan nu in die stortbui. Over de beek gaande trof ons weer de strenge afscheiding van leem en mergel en kalksteen. Overal werd gezocht naar den nog altijd mystieke Wacholder, maar hij hield zich verborgen.

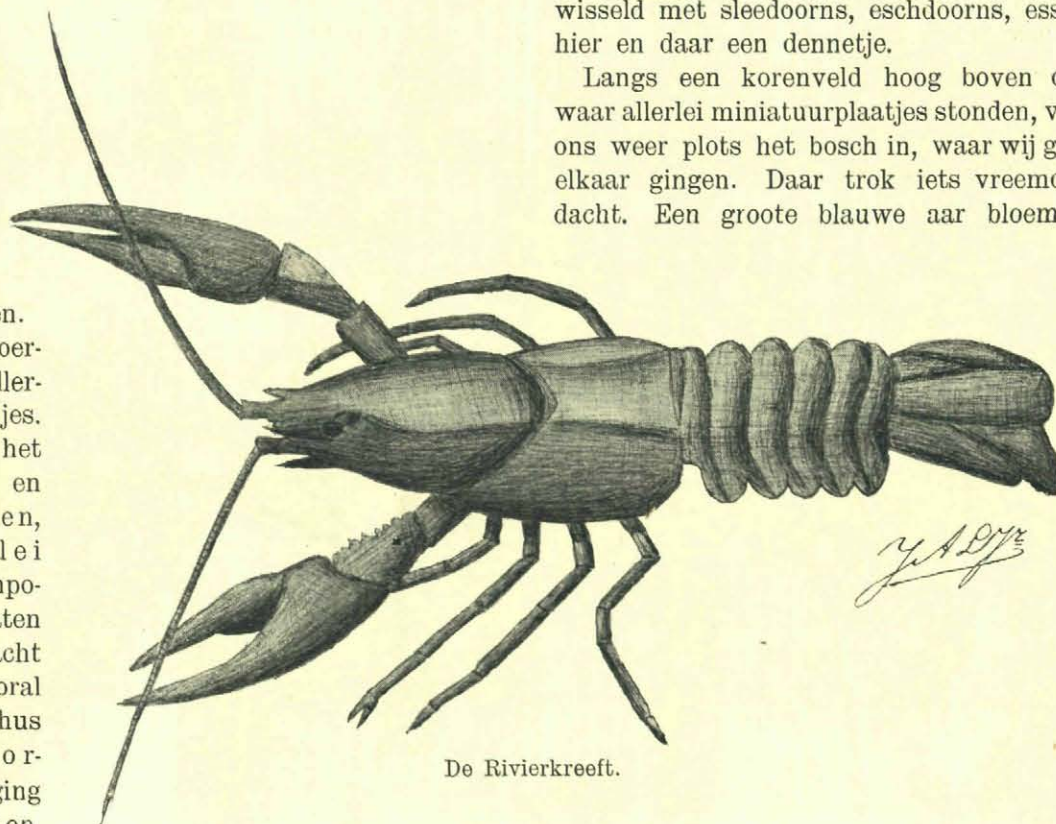
Onze gids voerde ons langs allerlei sluikpaadjes. Eerst ging het door koren- en havervelden, waar allerlei kleine Compositae en Labiaten onze aandacht vroegen en vooral veel *Scleranthus annuus* voorkwam. Nu ging het den berg op, wat bezwaarlijk loopen was: om onze schoenen toch kwamen groote klompen taaie klei. In een dal, nog aan den voet van den berg, zagen wij een plek met vingerhoedskruid.

Daartusschen weer overal hetzelfde gras als van den Zevenwegenberg bij Vijlen, doch hier te zamen met *Brachypodium pinnatum*, eene grassoort vooral aan Limburg eigen en *Apera Spica venti* (Muggepoot). In dit zelfde dalletje vonden wij nog een breedbladige *Juncacae*, n.l. *Luzula pilosa*, (behaarde veldbies). De bloempjes van deze plant groeien niet in een dichte aar, maar zijn elk afzonderlijk of met twee of drie lang gesteeld, waardoor een fraaie losse pluim wordt gevormd. De bladen zijn zeer breed en staan rechtop waardoor gedrongene zelfstandige boschjes ontstaan. Deze bladrozetten zijn

sterk met lange witte haren bezet. Ook was een aardige vondst *Hypericum humifusum*, een kruipend hertshooi, dat vlak op den grond ligt; bloemen, bladen, alles ligt als 't ware in een plat vlak. Na eenigen tijd langs allerlei sluikpaadjes te zijn voortgegaan, waarlangs *Primula's*, *Viooltjes*, *Lysimachia nemorum* en varens welig groeiden, kwamen wij weer aan een open plek met opgaand hout, waar wij drie soorten van viooltjes, n.l. het zink-viooltje, het bosch-viooltje en het Maartsch-viooltje en ook bladrozetten van een onbekend iets vonden. *Campanula*-achtige bladen en vleezige wortelstok, die bij verwonding melk afscheidde. Hier was een echt stuk gemengd bosch. Reuzen van haagbeuken, verder hazelaars, berken, ratelpopels en... knoteiken, afgewisseld met sleedoorns, eschdoorns, esschen en zoo hier en daar een dennetje.

Langs een korenveld hoog boven op den berg, waar allerlei miniatuurplaatjes stonden, voerde Frinks ons weer plots het bosch in, waar wij gebukt achter elkaar gingen. Daar trok iets vreemds onze aandacht. Een groote blauwe aar bloemen, zoowaar

een *Phyteuma nigrum* nog volop in bloei! Meteen was nu de rebus aangaande de andere planten, de rozetten, ook opgelost. Dit waren blijkbaar exemplaren van *Phyteuma nigrum*, de Rapunzel!

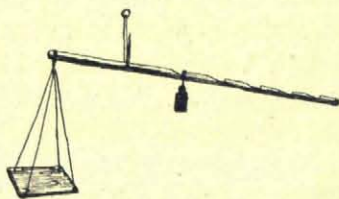

De Rivierkreeft.

Dat was een aardige vondst!

Op een beschaduwde gasveldje zagen wij tusschen hoog gras talloze exemplaren van *Platanthera bifolia*, met hunne elegante, groenwitte pluimen, zich verschuilend achter de wuivende halmen of zich ver daarboven verheffend. Daar stonden ook exemplaren van *Gymnadenia conopsea*. Zooveel was er van alles, dat wel een paar bloemtrossen mee mochten genomen, om van te genieten en te laten genieten. In de takken der popels hier, zagen wij, onbekende heksenbezems, bij nadere beschouwing bleken die boomen bezet te zijn met een groot aantal *Viscum album*, maretakken of vogellijm. In de grootste bossen hadden eksters nesten gebouwd, wat wij zeer goed konden waarnemen. Geprobeerd werd erin te klimmen, doch de boomen

waren nat en glad, wij nat en koud en stijf van 't lange loopen, waarom dit tot nader order werd uitgesteld. Nu ging het den grooten weg langs naar

Niswylre en hier even aangelegd, waarna wij door Frinks uitgenoodigd werden met hem mee te gaan naar de wirtschaft, waar het „mädje“ woonde, waar met hij „gong.“ Dit

werd aangenomen. Wij kwamen daar in de huis-kamer te zitten; waar het behaaglijk warm was en onder 't genot van een glas bier begonnen wij zoo'n beetje te praten met de menschen.

De disch werd „rein gemacht“ met meel „bestreuid,“ waarop „die mamma“ uit een trog met deeg, bestaand uit half wies en half koren, kluiten ging afwegen voor brooden van 6 pond. Het bleek dat zij op $2\frac{1}{2}$ pond inbakken rekende, want elke kluit woog $8\frac{1}{2}$ pond. De weegschaal was samengesteld uit een plm. 1 M. esschenstok, die plm. 30 cM. van zijn

Sivula pilosa.

eene eind verwijderd om een spil kon draaien, aan deze korte arm was een schaal vastgemaakt, bestaande uit een plankje met 4 touwen, terwijl aan

den langen hefboom het gewicht verhangen kon worden, waarvoor op bepaalden afstanden keepen waren aangebracht. Een unster dus. De dochter des huizes kneedde het brood en maakte er vormen van op een vlugge manier. Door snelle draaiing kreeg het deeg den vorm van een dubbelen kegel, dit werd plat gedrukt en de groote, platte vorm is klaar. Buiten brandde de oven, die 27 groote brooden gelijk kon bevatten.

Wij praten zoo goed en zoo kwaad als het ging, en, spraken wij het dialect goed dan werd er goedkeurend geknikt, terwijl, als „die mamma“ een of ander Nederlandsch woord ontviel, dat zij nog op de school had geleerd, een luid gelach opsteeg. Langzamerhand kwamen nog meerdere leden van het gezin binnen en toen bleek het dat hier 4 geslachten waren. Een flinke grijsaard trad met een duidelijk:

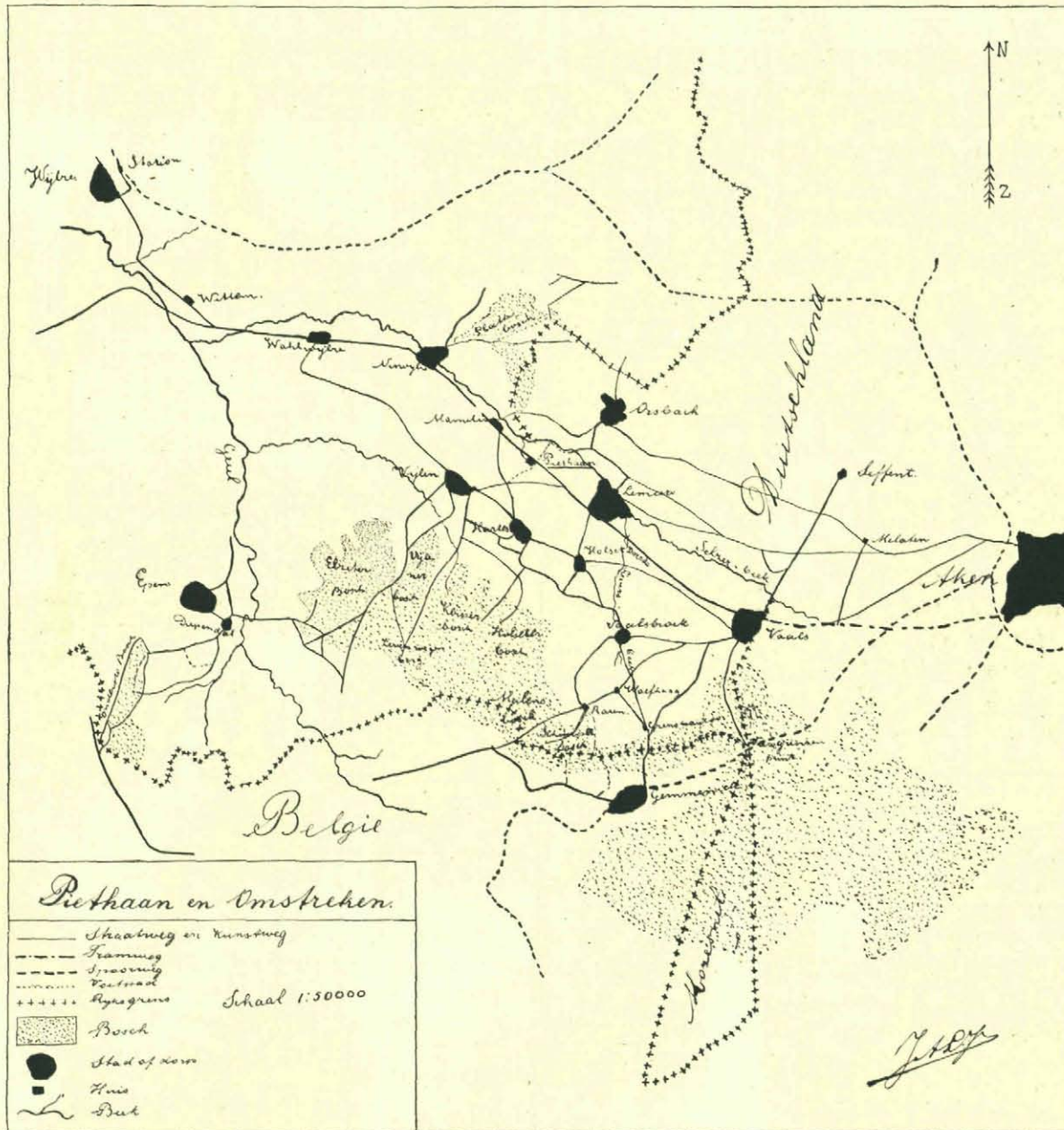
Mautak op popel

„genaovend zu samen“ de kamer binnen en werd door het mädje van onzen gids als grootvader aangesproken. Hij zette zich bij den open haard, waarboven een groote pot aan een ketting, en keek met een tevreden uitdrukking op zijn gelaat op de groep neer. Zoo nu en dan mengde hij zich in het gesprek en nam ten laatste zijn achterkleinkind op de knie. Een prachtig tafreel, het penseel van Van Dijk waardig. Dat stemmige rondom in de boerenhuizinge, die mooie verlichting van de nu en dan oploaiende vlammen, die zoo mooie gloed wierpen op dien ernstigen mannekop, hem zoo mooi naar voren deden komen uit den donkeren achtergrond. Zoo nu en dan boog hij zich voorover naar de snappende kleine op zijn knie. Herfst en vroege lente. Wij namen nu afscheid en gingen weer naar Piethaan. Frinks vertelde ons toen, dat langs den

geheelen weg van Niswylre naar Piethaan op fundamenteen gestooten werd met ploegen, eene bevestiging voor het gerucht, dat Niswylre zich vroeger enorm ver heeft uitgestrekt, den straatweg langs. Door een oorlog zou het verwoest, of door een natuurverschijnsel verdwenen zijn. Het meest aanneemlijk lijkt mij de eerste onderstelling. In alle gevallen was vroeger, waar nu golvende korenvelden zijn, een reeks van huizen. Tehuis gekomen is flink ge-

Apera interrupta, *Festuca rubra*, *Alopecurus geniculatus*, *Barbarea arcuata*, *Carduus nutans*, *Centaurea nigra*, *Centaurea scabiosa*; *Cirsium arvensis*, *Cirsium lanceolatum*; *Falcaria scioides*, *Hieracium rigidum*, *H. umbellatum*, *H. vulgatum*; *Holcus lanatus*, *Phleum pratense*; *Rumex hippolapathum*, *Sambucus ebulus*, *Raphanus raphanistrum*.

Tegen koffiedrinken zat ik net in het raam der gelagkamer een belgisch paard met bespanning te

geten en hebben wij tot 12 uur gedetermineerd, om daarna van eene heerlijke nachtrust te genieten.

9 Juli. 's Morgens vroeg al aan 't determineren gegaan. O! die composieten, o! die grassen. Vooral wat die laatste betreft, hoeveel locale variëteiten zouden er niet bestaan, die door hunne kleine verschillen met de in Flora genoemde stamvorm ons vaak van de wijs brachten. Wij kwamen tot de volgende resultaten:

teekenen, toen er een rijtuig voorreed, een in dagen niet gezien voertuig, en vlak voor mijn neus stilhield. Net wilde ik de koetsier vragen een eindje door te rijden, toen Schouten uit 't bakje stapte. Dat was 'n verrassing. In een oogwenk was ik uit 't raam en had hem te pakken. Hoewel 't mijn vaste plan was geweest, hem eens flink de les te lezen, om zijn lange uitblijven, kwam daar

niet veel van, maar was de begroeting zoo luidruchtig van weerszijden, dat Lodewijks ook naar beneden kwam en wij hem mee naar binnen troonden, om als n°. 3 voor te stellen aan de familie Radermacher. Gezellige drukte den heelen dag. Natuurlijk moesten wij er daad'lijk op uit, om aan Schouten allerlei moois te laten zien, en gingen wij om den burcht van Lemiers en langs de wolfabrieken, waar wij op den weg een grooten Salamander vingen, naar huis, alles aanwijzende en vertellende. 's Avonds togen wij weer naar Lemiers, om een plantenschopje te laten maken, en eens een bezoek af te leggen bij Joseph Stassen. Daar alle insektenspelden op waren, moesten wij den volgende dag naar Aken. Meteen werd besloten, om daar wat Canada-balsem te koopen voor conserveering van zaadpluis van verschillende composieten.

10 Juli. Eerst 's morgens ons herbarium laten zien aan Schouten, die daarna verder ging met het drogen van verschillende vondsten, aldoor den tijd betreurende, die hij niet met ons geweest was. De salamander was uit z'n verblijfplaats verdwenen en nergens te vinden, de hazelworm leefde echter nog flink, waarom wij de hoop koesterden, dezen wel levend mee naar Haarlem te kunnen krijgen. Na 8 uur werd naar Vaals gegaan, om daar bij Bloemendal de electrische tram te nemen naar Aken. Onderweg werd nog eens in het Dorado gewandeld, waar men bezig was geweest, verschillende stukken te maaien, maar het merkwaardige gedeelte was nog ongerept gebleven.

Spoedig waren wij in Aken en zochten wij eerst een groote winkel op, die de Frau ons had aangeraden en waar wij Canada-balsem kochten. De beleefde winkelier bracht ons een eindje weg, om eenige adressen te wijzen waar mogelijk nog wel insekten-spelden te krijgen waren. Maar nòch bij opticiens, nòch bij boekhandelaars, waren de bewuste „zu haben," tot wij eindelijk in een groote linnengoed-winkel belandden, waar wij een portie groote dunne bakerspelden kochten, die goed aan 't doel beantwoordden. Mooie geïllustreerde briefkaarten met zwammen en bloemen trokken de aandacht en werden als souvenir aangekocht. Vooral die met Peperling, Steenzwam, Parasolzwam en met dennekegels waren schitt'rend uitgevoerd. Op de groentemarkt heerschte een gezellige drukte; de dames deden zelve hare inkoop met de dienstbode of huisknecht met mand achter zich aan. Indrukwekkend was de oude dom van Aken, die wij niet bezichtigen konden, waarom wij de Elisabeth- en Kaiserbrunnen gingen bekijken en ruiken. Hier werd wat luxe tentoon

gespreid! Duitsch, Fransch, Engelsch hoorden wij spreken, zeer mooi gekleede menschen flaneerden vervelend op en neer, waarom wij ons haasten om weer naar ons rustig buiten-verblijf erug te keeren.

's Middags gingen wij op excursie naar het platte bosch achter Niswijre, langs de nu reeds bekende paadjes, die wij eergisteren met Frinks gewandeld hadden. Op weg er heen werden Lodewijks en ik voor Commiezen aangezien om onze grijze capes en uniform-petten. Toen wij daar liepen, kwam een grooteforschgebouwde man naar ons toe, die zeer achterdochtig keek en kwansuis een praatje begon. Zoodra hij er achter kwam dat wij eerzame botanici waren, begon hij hard te lachen en riep eenige geruststellende woorden: tot ons zeggend: „Wij dachten dat ge commiezen waart." Op zijn roepen traden uit het kreupelhout vier andere lui te voorschijn, die alle een zwaar pak droegen en na vroolijken groet den kant gingen naar de Deutsche grenzen. Later bleek ons, dat het smokkelaars waren met spiritualiën. Op den Platten berg had ik het geluk eenige dambord-vlinders, *Melanargia Galathea*, te vangen, die hier bij massa's rondvlogen. Verder vonden wij hier op een grooten steen het nest van een metselbijtje, bestaande uit 3 kamertjes, die nog gesloten waren. Voorzichtig werd de steen kapot geslagen, waardoor dit aardige voorwerp kon meegenomen worden. Maar de Platte berg bood nog meer moois op haren top aan. *Thecla rubi*, eikepages, vlogen hier van eikekroon tot eikekroon en in de schaduw daarvan vonden wij voor 't eerst *Betonica officinalis*, door ons breedvoerig in het Labiaten-praatje beschreven.

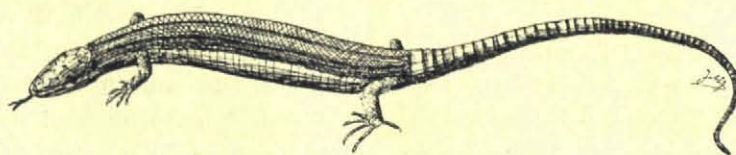
In de schaduw der eikeboschjes stonden troepjes van twee-bladig dalkruid met hare roode vrucht-trossen. Ook de nog altijd mystieke Wacholder werd gevonden. Terwijl Schouten en ik druk bezig waren een polletje *Majanthemum bifolium* uit den steenbodem los te werken, kwam Lodewijks bij ons en ging er bij zitten. Plotseling uitte hij een pijnlijken kreet, sprong op en wreef zeker lichaamsdeel. Het bleek dat hij op een jong exemplaar van *Juniperus* was gaan zitten.

Zoo hier en daar rond-dwalend, trof een geritsel ons oor en een hagedis snelde weg zóó vlug, dat wij haar een oogenblik kwijt waren. Het diertje was namelijk in een boomstammetje geklommen en verraadde zich, door herhaaldelijk den kop naar ons om te wenden. Het werd gegrepen en aan zijn oranje buik herkend als: *Lacerta vivipara*, een bewoner van het oosten van ons land.

JESWIET.

LODEWIJKS.

(Wordt vervolgt).

Lacerta vivipara.